No. 1919 Zaterdag 9 October 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag. Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER: B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Droogte op Curaçao in vroeger jaren.

III.

Wij moeten van 1722 in eens een grooten sprong maken op het jaar 1737, niet omdat het in de tusschengelegen jaren op Curaçao volop regen en zonneschijn was, doch om de eenvoudige reden dat het Archief ons leelijk in den steek laat. Alle *Plakkaten* tusschen 1728 en 1737 zijn spoorloos verdwenen. Misschien hebben ze zelfs nooit bestaan. Dat is moeielijk uit te maken. Zeker is het, dat ook de andere secties, zooals *Protocollen* en *Resolutiën en Sententiën* over die jaren bijna dezelfde gaping aanwijzen. Doch daar is geen enkele reden om te veronderstellen dat de jaren wat droogte betreft, een gunstige uitzondering zullen vertoond hebben tegenover de voorgaande of volgende jaren.

Reeds het eerste deel na den bovengenoemden hiaat geeft voor ons onderzoek weer rijke stof.

Uit een *Plakkaat* gedateerd van 1 Mei 1737 blijkt dat de vorige jaren zich weer door de gewone felle droogte, en gebrek aan voedsel onderscheiden hadden, zoodat toen in Mei 1737 weer voldoende voorraad van levensmiddelen aanwezig was, er wel reden was voor dankbaarheid.

Als weerspiegeling van dien goeden geest kan het volgende plakkaat dienen, dat de toenmalige Gouverneur JUAN PEDRO VAN COLLEN, die de kolonie bestuurde van 1731—'38, uitvaardigde:

„NADEMAAL GOD DE HEERE ons heeft verleend een goed en vruchtbaar jaar, waardoor de schaarsiteit van kost, *die eenigen tijd bevorens zoo voor menschen als beestialen alhier op dit eiland is geweest*, in een redelijken overvloed is verwisseld, — zoo is 't niet meer dan billijk, dat men den ALMOGENDEN GOD voor de bewezene weldaden en die wij dagelijks nog komen te genieten, loven en danken.

Derhalve hebben wij goedgevonden ten zelven einde te ordonneeren en vast te stellen een DANK EN BEDEDAG, die wezen zal op ZONDAG DEN 21 STEN DEZER LOOPENDE MAAND MEI OVER HET GEHEELE EILAND, om GOD DEN HEERE als voren gezegd, in alle ootmoedigheid met een gebroken en verslagen hart voor zijn bewezen weldaden, en die wij nog komen te genieten, te loven en te danken, mitgaders zijn GODDELIJKE MAJESTEIT uit het innerlijkste onzer ziele en harte te bidden en te smeeken vergiffenis onzer zonden en gruwelen" enz enz enz.

Het overige is bijna gelijkluidend aan het eerste plakkaat, wat wij de vorige maal publiceerden. Alleen wordt er op de overtreders in plaats van 25, nu een straf van 50 pesos bepaald.

Bovendien wordt er nog bijgevoegd dat „diegenen, die onder of na de predicatie ten voorzegde dage dronken bevonden werd en alzoo dien dag te vilipendeeren tot ergernis van anderen, daarover naar gelegenheid van zaken aan den lijve zal worden gestraft."

Wanneer men van dit bovenstaanden stuk den aanhef aandachtig leest, bemerkt men dat nergens gezegd wordt, dat, „*die schaarsiteit van kost die in redelijken overvloed verwisseld is*" aan milde regens te wijten was.

Daar bestaan gegronde vermoedens, dat *die redelijke overvloed* waarschijnlijk meer aan *toevoer van buiten* dan aan den regen te wijten was. Buiten twijfel staat vast, dat einde 1736 en begin 1737 er een levendig verkeer bestond tusschen Curaçao en de tegenover gelegen kust. Als bewijs diene een plakkaat van 4 Januari 1737, waarin gezegd wordt, dat „vele schippers van barken en andere vaartuigen, zoo vreemdelingen, als diegenen, die alhier thuis behooren, zich niet ontzien van de Spaansche kust en andere plaatsen groote kwantiteit beestialen van koeien, schapen en geiten alhier in te voeren en aan te brengen, tot werkelijke schade van onze ingezetenen, principaal de planters van dit eiland; waarin wij zooveel doenlijk hebben willen voorzien, interdiceeren enz enz. Op poene van dadelijke confiscatie derzelver beestialen en bovendien nog te verbeuren een boete van 100 Pesos van achten."

Men zou meer geneigd zijn uit dit stuk te concludeeren, dat er toen veeleer droogte heerschte, waardoor de planters verplicht waren hun vee op te ruimen, doch om de groote concurrentie met het van elders ingevoerde vee, het hunne *niet* tot een goeden prijs konden verkoopen.

Deze veronderstelling wordt nog aannemelijker als men ziet, dat bij Plakkaat in het najaar i d. 29 November 1737 dat vorige plakkaat weer om den drogen tijd moest worden ingetrokken.

„ALZOO de Heeren Officieren van de burgerij dezes eilands zich aan ons bij rekest hebben geadresseerd en te kennen gegeven, dat de planters alhier *door den drogen tijd* weinig, ten minste op verre na niet genoegzaam vee komen te leveren tot subsistentie der ingezetenen, en van degenen, die zich ter plaatse bevinden, waardoor het vleesch tot excessieven hoogen prijs wordt verkocht en vele der ingezetenen daardoor worden gedrukt. Diensvolgens tot voorkoming van dien, ons in naam van de burgerij ootmoedig verzocht te willen permitteeren het invoeren der beestialen van koeien, schapen en geiten van de Spaansche kusten, zoo is het, dat wij het voorzegde verzoek aangemerkt, en het welwezen van de ingezetenen dezer plaatse ter harte nemende, hetzelve hebben geconsenteerd en gepermitteerd, gelijk wij zulks consenteeren en permitteeren bij dezen voor den tijd van 3 achtereen volgende maanden, trekkende derhalve in voor den voorzegden tijd het verbod bij ons plakkaat van dato 4 Januari dezes jaars desaangaande gestatueerd. Doch ten opzichte van het verbod om geen beestialen van de eilanden Bonaire en Aruba alhier aan te brengen, blijft 't gemelde plakkaat in zijn geheel en bij dezen voor gerenoveerd 't welk wij alzoo hebben goedgevonden te behooren."

Die droge tijd, die zich in November 1737 zich reeds zoo donker liet aanzien, leidde tot volslagen mislukking van den oogst, zoodat de Gouverneur JUAN PEDRO VAN COLLEN op 2 Mei 1738 wederom *wegens zware droogte* enz een **Dank-, Vast- en Bededag** moest uitschrijven tegen Donderdag 10de Mei 1738. De tekst van dit plakkaat is letterlijk overgenomen van dien van 1722 in ons vorig nummer gepubliceerd.

Daar in de volgende drie jaren de ongunstige toestand bleef voortduren, moeten wij wel aannemen, dat zoo er al geen droogte heerschte, toch de eigen grond niet meer dan een zeer middelmatigen en onvoldoende oogst opleverde. Immers een publicatie van 6 Juni 1741 zegt:

„Alzoo van dag tot dag de provisie van vleesch en andere eetbare waren verminderen, zoo door de groote consumptie als door de weinige aanvoer van buiten en dat het te vreezen is, dat zulke erger en erger zal worden."

Daarom wekte Gouverneur ISAAC FAESCH (1740 — 1758) een ieder op [illegible] levensmiddelen van elders in te voeren. Doch het voorstel was niet erg aanlokkelijk, daar in den laatsten tijd Engelsche zeeroovers den omtrek onveilig maakten, die reeds 5 schepen en 3 barken, die hier thuis behoorden, geroofd en geplunderd hadden, zoodat in een geconbineerden krijgsraad, gehouden op den 3 Maart 1741 de Gouverneur besloot bij den Engelschen Admiraal VERNON en den Gouverneur van Jamaica beklag te doen en restitutie der geleden schaden te eischen.

Naar het schijnt moet dit actief optreden van dezen Gouverneur wel met succès beloond zijn. Ook vermoeden wij dat de regentijd in het

Curaçao voor honderd jaren.

Uittreksels uit het Rapport van Gouverneur A. KIKKERT.

Gedateerd van 2 Juli 1817.

(*Gepubliceerd door Dr. J. de HULLU, Rijksarchivaris.*)

Oranjeappelen. (7

In vroeger jaren waren er hier zeer veel oranjeappelboomen, doch door de menigvuldige op elkander volgende slechte en droge jaren is er een groot aantal van gestorven. Men bevlijtigt zich wel genoeg die weder aan te kweeken, maar de liefhebberij is als 't ware uitgedoofd, daar sedert 12 jaar geen navraag naar de schil geweest is.

De juiste hoeveelheid vruchten, die jaarlijks door de kolonie opgeleverd wordt, is niet te bepalen, doch volgens de gemaakte overslag rekent men iedere boom jaarlijks op 100 oranjeappels, en voor elk pond droge schillen 100 appels. Er zijn maar twee soorten, de zure en zoete.

Tot den aankweek van de oranjeappel- en andere vruchtboomen gebruikt men het beste land, laag land genoemd. Dit zijn vruchtbare strookjes land, die het laagste en dicht aan den zeekant gelegen zijn en zelfs in den drogen tijd nog al het een of ander als meloenen, pampoenen, bananes, gingambo en brak gras opleveren. Op de maislanden, die hooger liggen, willen de vruchtboomen niet voortkomen. Alle plantagiën hebben ook geen laagland. Die midden in het eiland en hooger liggen, missen dit voorrecht.

Katoen en Indigo.

In vroeger jaren maakte men hier veel werk van de katoenteelt. Eenige planters hebben zich zelfs meer daarop toegelegd dan op het maisplanten, doch dit heeft slechts een korten tijd geduurd, daar men ondervonden heeft dat het laatste toch meer voordeel oplevert. De reden hiervan is deze, dat de katoenboom gelijk alle andere planten op het eiland in den regentijd, juist dan wanneer hij begint te bloeien, door de rupsen gekweld wordt, hetgeen de katoenoogst doet mislukken. De katoenrupsen zijn hier in zoo groote menigte, dat hoe gul en vol loof de katoenboomen ook mogen staan, zij in drie etmalen een ganschen katoengaard met bloesem en al geheel kaal vreten. Niettemin gebeurt het wel tusschen beide, dat de planters een kleine hoeveelheid inzamelen, die zij aan de stedelingen verkoopen en ook voor eigen gebruik laten spinnen. Doch veel moeite leggen zij er niet aan ten koste, daar gedurende den oorlog de katoen ook niet is gezocht geworden.

Van wat de INDIGO betreft, kan weinig meer met zekerheid gezegd worden dan dat men een of anderhalve eeuw geleden hiervan zijn voornaamste bezigheid moet gemaakt hebben, daar men nauwelijks een plantagie, die van eenig aanbelang is, op het eiland ziet, waar men nog niet duidelijk al de overblijfselen van de indigobereiding, als groote en wel gemetselde bakken met hunne pijpen, goten enz. voorzien, te vinden zijn. Ook is het welig in het wilde groeien van de indigoplant een klaarblijkelijk bewijs hiervan. Wat echter de reden is, waarom de vorige bewoners van het eiland hiermede geen voortgang gemaakt hebben en niet door de tegenwoordigen hierin gevolgd zijn, is twijfelachtig, daar men in oude brieven en rekeningen nog bewezen ziet, dat er met den Curaçaoschen indigo handel gedreven is, en dat zij zelfs bij voorkeur boven alle andere indigo gezocht werd. De eenige reden, welke men hiervoor zou kunnen vinden is, dat die plant gelijk anderen aan veel wisselvalligheden onderworpen is en de bereiding uit dien hoofde weinig voordeel oplevert.

Het is wel ongelukkig voor dit eiland door de menigvuldige insekten van zooveel voorrechten die men op de andere kolonien geniet, verstoken te moeten zijn.

De voornaamste oorzaak hiervan is de langdurige droogte, welke jaarlijks hier plaats heeft. Men mag wel met recht zeggen, dat het Curaçaosche weder het geschikste is om insekten uit te broeien, want zoodra de droge tijd begint aan te komen en er gebrek aan voedsel is, verbergen zich de larven der kapellen of liever de vernielende rupsen. Hun nymfen blijven den ganschen drogen tijd door zonder gevaar van door guur weer en regen om te komen, hun gedaante behouden. Doch nauwelijks vallen de regens in of men ziet uitbottende struik- en heestergewassen met honderdlei soorten van witjes of kapellen bedekt, die daar hun eitjes leggen en binnen weinige dagen het veld van rupsen doen krielen.

De Wijnstok.

Hoewel hier op eenige plantagiën uit liefhebberij kleine wijngaarden aangelegd zijn, zoo kan men echter niet zeggen dat de wijnstok hier slagen zal om er partij van te kunnen trekken, want de regentijd is van te korten duur om zonder behulp van dagelijks tweemaal te begieten denzelven te doen groeien en dragen, en dit zoo zijnde is het te begrijpen dat er maar zoo weinig ranken kunnen voortgeteeld en onderhouden worden, wil men de slaven niet dag en nacht met water dragen en begieten afmatten en al het ander werk hierom uit het oog verliezen. Ook is de gemeene grond tot het planten van den wijnstok niet dienstig.

Weilanden en Guineagras.

De algemeene weilanden zijn meestendeels gelijk reeds gezegd is dor en schraal; op eenige plekken zou men echter het guineagras wel kunnen voortteelen, indien de planters elkander hierin behulpzaam wilden zijn met hun beestialen voor de eerste twee jaren ten minste van de met dit gras beplante plekken af te houden, wanneer hetzelve zich allengkens van zelfs meer en meer zou uitbreiden en het vee veel nut toebrengen.

De weilanden op de plantagiën zijn ook teffens bouwlanden, die om het derde of vierde jaar afgewisseld worden. Als het land braak moet liggen, worden er de beestialen op geweid; is het daardoor genoeg gemest, dan wordt het weder tot bouwland gebruikt. Ook laat men het vee, zoodra de mais ingeoogst is en een genoegzame hoeveelheid maisstroo afgesneden en in hoopen als hooibergen (een waarborg voor den drogen tijd) opgestapeld is, op het maisland grazen.

Men heeft hier reeds verscheidene proeven met het guinéagras genomen, en het is gebleken dat hetzelve hier tamelijk wel voortgaat. Curaçao levert, zelfs bij goede regenjaren zeer goed en voedzaam gras. Het klauw-, pluim- en zaadgras zijn bijna even zoo goed als het guinéagras, wilde het maar behoorlijk regenen, dan zou men daaraan geen gebrek hebben, want wat dit aangaat, vindt men nergens dankbaarder grond dan dezen. Al is het in 't ergste van den drogen tijd, zoo is slechts een sterke grondregen genoeg om binnen drie dagen de verdorde velden als 't ware met een groen laken te bedekken. Nochtans verdwijnt dit voor menschen en vee zoo streelend gezicht bij gebrek aan voortdurende regens wederom even zoo schielijk. Gewoonlijk is dit het geval in de maand Augustus, wanneer na een hardnekkige droogte een onverwachte harde regenbui ons komt verrassen en door geen tweede gevolgd wordt.

(Wordt gevolgd).

najaar van 1741 buitengewoon vroeg is ingezet, en dat dit alles de reden was, waarom Gouverneur Faesch tegen het einde van September van dat jaar een DANK, VAST EN BEDEDAG uitschreef.

Het stuk zelf ontbreekt, doch uit het register blijkt dat het bestaan heeft, zoodat wij alleen naar de reden kunnen gissen.

In ieder geval staat vast, dat het oogstjaar 1741 — 1742 buitengewoon gunstig was, want op 31 Augustus 1742 getuigde Gouverneur FAESCH, dat hij „en al de goede ingezetenen van Curaçao dubbele redenen hebben om den Almachtigen God en Vader der Barmhartigheid te loven en te danken voor zijne milddadige giften, ons in het vorig seizoen genadiglijk verleend, met ons te schenken een rijken oogst van granen, aan welke ons ter dier tijd zoozeer gelegen was.

Mitsgaders om in deze haven en als in den schoot der inwoonders te doen invoeren een goeden voorraad van levensmiddelen en alzoo de aanhoudende duurte derzelver te doen cesseeren en ons te verkwikken met spijze en vroolijkheid."

Daar dit jaar bovendien zich gekenmerkt had door ongestoorde rust en vrede, een gunst zoo buitengewoon als tot nu maar weinig andere naties hebben mogen genieten en ook op het eiland zelf de tweespalt begon plaats te maken voor eendracht en harmonie onder de ingezetenen, was er reden te over voor den landvoogd, om door een openbare *dank en bededag* op Woensdag 9 September 1742 al die weldaden te gedenken.

De nieuwe Politiekeur

In het vorig nummer onzer courant hebben wij het nieuwe ontwerp *tot wijziging en aanvulling der* ALGEMEENE POLITIEKEUR opgenomen.

Deze wijziging betreft in hoofdzaak de chauffeurs en de auto's.

Daar was wel reden voor die keur op dit punt te herzien, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat het getal der auto's nog steeds gestadig toeneemt, (wij hebben al een auto met no. 203 gezien) en er in den laatsten tijd nog al eens een ongeluk met treurigen afloop, door een auto veroorzaakt heeft plaats gegrepen.

Art. IV van die wijziging zegt, dat het rijbewijs onder bepaalde condities kan afgegeven worden aan een chauffeur, behalve:

1o. *Wanneer hij is van een bekend slecht levensgedrag.*

In datzelfde geval kan hem ook zijn rijbewijs door het Hoofd der Politie ontnomen worden. —

Deze redaktie zal aanleiding geven tot zeer groote moeielijkheden.

Want, zoolang dat eerste punt (1o.) niet duidelijker omschreven wordt, is het voor tal van zeer uiteenloopende uitleggingen vatbaar of bestaat er evenzeer kans, dat het uit vrees zijn vingers te branden of om de moeielijkheid te ontwijken, niet zal worden toegepast.

Immers wat zal het tegenwoordig Hoofd van Politie of zijn latere opvolgers onder *bekend slecht levensgedrag* verstaan? Zoolang dit niet nader door de wet omschreven is, zal verschil van opvatting niet kunnen uitblijven.

Wat valt er alzoo onder: *bekend slecht levensgedrag?*

Bedoelt men daarmede b.v., dat een chauffeur publiek in concubinaat leeft, of dat hij twee, drie of meermalen een vrouw bedrogen en misleid en in schande gebracht heeft, óf wel dat hij zijn wettige vrouw mishandelt en niet voldoende onderhoudt?

Wij voor ons zien er volstrekt geen bezwaar in, wanneer de wetgever dergelijke buitensporigheden voortaan brandmerkt en straft, en beschouwt als kenmerken van een *bekend slecht levensgedrag*

Doch dan begrijpen wij niet, waarom zulks *in een chauffeur* als zulk een ernstig vergrijp tegen de zeden aangemerkt wordt, terwijl men honderd anderen, die niet chauffeur zijn, en die zich toch aan dezelfde uitspattingen schuldig maken, straffeloos laat rondloopen.

Bovendien welk direct verband bestaat er tusschen zijn chauffeurschap en zijn onzedelijk leven?

Het is toch zeer goed bestaanbaar, dat die man een zeer bekwaam chauffeur is, terwijl zijn immoreel leven tegelijkertijd een voorwerp van ergernis is voor zijn medeburgers.

Of moeten wij dat artikel IV in een anderen zin verstaan?

Wordt er misschien mede bedoeld, dat die man bekend staat als een dronkaard, of dat hij misbruik maakt van sterken drank?

Die ondeugd strekt allerminst tot aanbeveling en is evenmin een bewijs van goed zedelijk gedrag. — Doch het is maar de vraag, welke uitleg het Hoofd der Politie aan dit artikel zal geven.

Doch wanneer er dronkenschap en misbruik van sterken drank mede bedoeld wordt, staat dit althans buiten allen twijfel vast, dat er wel degelijk direct verband bestaat tusschen het correct uitoefenen van stuurmanskunst als chauffeur en het vrij zijn sterken drank.

Want geen enkele chauffeur, die beschonken is, kan beschouwd worden genoegzaam bij zijn positieven te zijn of voldoende tegenwoordigheid van geest te bezitten om langs drukke straten, bij het draaien van den weg of over groote afstanden zijn auto zonder gevaar voor ongelukken te kunen besturen.

Wij vermoeden dat dit laatste wel de juiste, door de nieuwe keur bedoelde, opvatting van dit IV art. zal zijn.

Doch dan vragen wij, waarom niet roijaal weg en duidelijk het kind bij den waren naam genoemd en gezegd, dat in geen geval het rijbewijs mag afgegeven worden aan iemand, waarvan bekend is, dat hij misbruik maakt van sterken drank? Waarom dan niet met klare woorden gestipuleerd, dat iemand, die reeds een rijbewijs heeft, bv. *voor twee of drie maanden* als chauffeur geschorscht wordt (door hem tijdelijk zijn rijbewijs te ontnemen), wanneer hij voor de *eerste* maal in kennelijken staat van dronkenschap een auto besturend wordt aangetroffen, of als gevolg van dronkenschap een ongeluk veroorzaakt.

En dat bij herhaling hem *voor altijd* zijn rijbewijs ontnomen wordt.

Wij gelooven, dat wij met een dergelijke strafbepaling voor te stellen, niet alleen staan, maar de gevoelens vertolken van de geheele Curaçaosche Maatschappij.

Want herhaaldelijk is in de locale bladen en door de publieke opinie in dien geest reeds geadviseerd.

Voor het rijdend publiek zou het een groote geruststelling zijn en voor de chauffeurs een prikkel om zich voortaan van sterken drank te onthouden.

JHR. MR. CHARLES J. M. RUYS DE BEERENBROUCK.

In het jongste nummer van het tijdschrift *Op de Hoogte* komt, geïllustreerd door een mooi en goed gelijkend portret van den minister, een artikel voor van Mr. ANTONIO over den *premier*. Wij ontleenen er het volgende aan:

„*De heer Mr.* CHARLES RUYS is iemand van waarachtig-bescheiden natuur, man van eenvoud en afkeerig van al wat lijkt naar het verwerven van gunst en bewondering der „galérie", van Jan Publiek, door zich met gedruisch op den voorgrond stellen, door dikke of „pakkende" woorden en soortgelijke middelen. Slechts degenen, die den heer Ruys van nabij kenden, wisten wat deze afgevaardigde waard was. Beseften ook, dat toen hij het ambt van Gouverneur in Limburg aanvaardde, als opvolger van zijn door ziekte tot rust nemen genoopten vader, den hooggeëerden oud-minister van justitie, wiens sprekend evenbeeld in uiterlijke verschijning de tegenwoordige premier is, — dat toen mr. Charles Ruys dus zijn mandaat als Volksvertegenwoordiger neerlegde, dit voor de Tweede Kamer een werkelijk verlies beduidde.

Zeker is, dat toen in den nazomer 1918 de Kroon aan mr. CHARLES RUYS DE BEERENBROUCK opdracht tot Kabinetsformatie verstrekte, het gevolg geven aan die op zich zelf zeker vereerende uitnoodiging voor mr. Ruys een zeer zwaar offer beteekende.

Had hij zijn persoonlijke voorkeur gevolgd — 't staat vast, dat hij H. M. de Koningin eerbiedig zou hebben verzocht, van de taak der Kabinets-formatie te worden ontheven.

Zijn optreden als premier wekte, — zei ik in den aanhef van dit bijschrift, — bij sommigen verbazing, bij andere een half medelijdend glimlachje. Och — zoo werd „gefluisterd" en ook wel wat luider verkondigd — het kwam dus hierop neer, dat dr. Nolens een procuratiehouder, een „homme de paille" had gezet in den fauteuil des premiers. En zelf achter de schermen „aan de touwtjes bleef trekken"!

Het Kabinet-Ruys is nu ongeveer twee jaar oud. En ik durf veronderstellen, dat er niemand zal zijn, die nu nog in eerlijkheid en in ernst betoogen wil, dat met mr. Charles Ruys een middelmatig man, handelend volgens suggestie van wien ook, het bestier der zaken den 9en September '18 in handen heeft genomen.

Reeds dadelijk maakte de nieuwe premier een goeden indruk door het rustig-zakelijke, eenvoudige van zijn optreden. Hij weet op ferme, maar volstrekt niet autoritaire wijze zijn inzichten en plannen toe te lichten. Voor ieder, die hem op betamelijke wijze en met eenige waarde of beteekenis hebbende opmerkingen of vragen naderde, toegankelijk. In den omgang steeds vriendelijk en ongekunsteld, zonder zweem van „gewilde statigheid" of deftig-doenerij. Toch zijn gezag in en buiten de Kamer doende eerbiedigen, zonder aanzien des persoons. Van ieder gelijke mate van plichtsbetrachting vorderend. En waar noodig, ook de hoogst geplaatste ambtenaren [wie in "les détours du sérail" geen onbekende is, zal mij dit grif toegeven] dwingend tot gehoorzamen, gelijk de meest bescheiden ambtenaar of beambte, of... wijken, terugtreden uit den dienst.

Minister Ruys heeft van September 1918 tot nu zéér moeilijke oogenblikken doorleefd als bewindsman. Hij trad op, toen de wereldoorlog ten einde liep, maar omtrent den uitslag toch nog allerlei „verrassingen" konden volgen. Men kreeg de vlucht van den ongelukkigen ex-keizer en van zijn oudsten zoon op Nederlandsch territoir. De zeer kritieke positie, waarin daardoor Ne-Nederland dreigde te geraken. De woelige dagen der demobilisatie, het gaandeweg en weer zeer langzaam in zijn oude voegen terugbrengen van de maatschappij. Het avontuur of te wel de „vergissing" van mr. Troelstra, grijpend naar de staatsmacht in Novemper 1918, twee maanden dus na het optreden van het ministerie. Waarna volgde die heerlijke, spontane, warme uitbarsting van gehechtheid aan het Huis van Oranje, aan orde en gezag. Men kreeg de diverse openbaringen van communistischen geest in en buiten het Parlement, waarbij eene door fanatieke drijvers en gemaskerde eerzuchtigen opgezweepte kleine minderheid zich voor "de" Nederlandsche arbeidersklasse trachtte uit te geven.

Te midden van deze en vele verdere „wederwaardigheden" bleef minister Ruys de rustige, kalme figuur, die den toestand wist te beheerschen en steeds weer opnieuw bij het Parlement den sterken indruk maakte van wilskrachtigen, gansch betrouwbaren, openhartigen bewindsman, die met waarachtig-stevige hand de teugels vasthield.

Eenvoud is en blijft steeds de grondtoon bij zijn optreden, in en buiten het Parlement. 't Liefst is minister Ruys streng zakelijk en zoo beknopt als 't slechts kan. Maar wèl krijgt men steeds den sterken indruk, dat hij tot de kern der zaken doordringt en dat hij elk onderwerp, waarover hij het woord voert, met den grooten ernst, die hem kenmerkt, heeft onderzocht met volle toewijding, en de vruchten van zijn onderzoek met openhartigheid uitstallend.

Men kan veilig zeggen, dat minister Ruys ook aan degenen, die het verst van hem staan in levensbeschouwing en die zijn optreden met het meeste wantrouwen aanschouwden, is „mee gevallen." Men heeft ervaren, dat hij een kundige, sterke, stevige figuur is, berekend voor de buitengewoon zware taak, die Z.Exc. in September 1918 op zich nam en die nooit of te nimmer bereid zou worden bevonden om aan den leiband van wien het ook zij, te loopen.

Ingezonden.

St. Martin, 22 September 1920.

Aan den Redacteur van de „*Amigoe*",

Mijnheer: Naar aanleiding van de uittreksels in uw N°. van 21 en 28 Augustus uit de „hoogst interessante" lezing over de Bovenwindsche eilanden, door den heer NUNES gehouden in Suriname, verzoek ik U beleefd opname van het volgende:

Welk doel beoogt de heer Nunes met zijn „hoogst interessante" lezing?

Is het alleen eigenbelang? — Dan zou ik hem in ernstige overweging willen geven, geen reclame te maken ten koste van anderen; zulke reclame is weliswaar goedkoop, doch het is wat gevaarlijk en zeker moest hij daarbij, uit eerbied voor het *Algemeen Nederlandsch Verbond*, geen gebruik maken van zijn kwaliteit als vertegenwoordiger van dien Bond, om het stempel der waarheid op zijn beweringen te drukken.

Beoogt hij het belang der Bovenwindsche eilanden? Waarom heeft hij zich dan niet bepaald tot feiten, waarover hem bereidwillig inlichtingen zouden zijn verschaft, indien hij zich de moeite had willen getroosten, die ter plaatse in te winnen?

Aangezien ik niet de eer had de geheele lezing te hooren, moet ik mij bepalen tot de uittreksels, die in de N°. 1910 en 1911 van uw blad verschenen.

Ieder, eenigzins bekend met de taktiek, door een zeker soort ambtenaren gebruikt, om te trachten een gunstigen indruk bij hun superieuren te maken, zal zonder hoofdbreken den inhoud van het uittreksel in uw No. 1910 naar waarde weten te schatten. Commentaar overbodig.

Uit artikel II in uw No. 1911, wensch ik eenige onjuistheden aan te wijzen in hetgeen onze medicus te vertellen heeft omtrent *katoenteelt*, speciaal te St. Martin.

Sinds mijn terugkeer op St. Martin, 2 jaar geleden, sloot ik mij aan als lid van de firma L. A. VAN ROMONDT'S SONS, voornaamste katoenplanters en katoenhandelaars in 't Nederl. Gedeelte van dit eiland, en behandel ik de administratie der katoenzaken onzer firma.

Hadde de heer NUNES zich tot mij gewend om informaties aangaande landbouw en katoenindustrie, evenals hij dit gedaan heeft op ander gebied, dan zou ik hem volgaarne alle inlichtingen verschaft hebben over welke ik kan beschikken. We hebben absoluut niets geheim te houden en met genoegen zou ik hem, ter overtuiging, inzage onzer boeken gegeven hebben.

Ter zake: (Het aangehaalde is uit uw verslag.)

A. „*St. Martin voert absoluut geen landbouwproducten uit*" (Wat is katoen dan? Dit is klaarblijkelijk een vergissing, waar de heer NUNES verder over katoenteelt spreekt.)

Verder: „...... *het is weer de kleine landbouwer, de neger, die zorgt dat er wat aardvruchten, groenten en vruchten verkrijgbaar zijn.*"

Dit is onjuist. Het afgeloopen jaar verbouwden we op onze plantages ± 25 acres in mais, guinéa-corn en zoete aardappelen; verder leverden onze talrijke mango-boomen massa's uitstekende vruchten (waar van de smaak den dokter bij ondervinding bekend is.) Voor zoover deze produkten niet gestolen of cadeau gedaan werden, verkochten we ze aan arbeiders en anderen, tegen uiterst lagen prijs. (Koren 2 cent per pond, mango's 1—3 franc per 100, naar qualiteit).

B. „*Daar de katoenplant zeer teer is en de oogst geheel afhangt van weer en wind, planten de enkele grondbezitters zoo goed als geen katoen. Het is weer de kleine man, die deze risico aanvaardt...*"

Onjuist is deze bewering of insinuatie. Verleden jaar, van een totale aanplanting in 't Nederlandsch gedeelte van ± 140 acres, had onze firma ± 75 acres in katoen; twee andere planters ± 15 acres samen, terwijl de overige ± 50 acres over de kleinere aanplantingen verdeeld was.

C. „*De meeste groote plantage-eigenaars hebben een kruidenierswinkel in de stad en worden door hen...... op rekening gegeven onder voorwaarde, dat de oogst aan hen verkocht zal worden...... de opkooper heeft absoluut geen verlies...... enz.*"

Weer een onjuiste voorstelling.

Indien de heer NUNES zich de moeite had willen getroosten om te informeeren, zou hij uit onze boeken hebben kunnen opmaken, dat wij een bedrag van 1715,80 dollars uitstaande hebben, alleen aan voorschotten aan de kleine landbouwers, waarvan de meesten hun katoen verkochten aan het Gouvernement of aan andere opkoopers, niettegenstaande de voorwaarde om ten minste ons voorschot aan ons in katoen terug te betalen.

A. „*De arbeiders zijn niet met den „marktprijs bekend, daar de opkoopprijs „door de opkoopers wordt vastgesteld.*"

Onjuistheid is een te zachte uitdrukking voor deze bewering.

De marktprijs, zooals de heer NUNES weet, wordt vastgesteld door den agent van de „*Finecotton spinners*" te Nevis en is gebaseerd op informaties, die hij van Engeland ontvangt.

Elke verandering in marktprijs, welke direct in St. Kitts bekend is, wordt van daar naar St. Martin overgebracht per zeilgelegenheid, zoodat dikwerf de kleine landbouwer met nieuwen prijs bekend is, vóór dat *wij* dien weten.

Met meer dan een dozijn opkoopers en scherpe concurrentie, kunnen de kleine landbouwers vrijwel hun eigen prijs vaststellen, en doen zij dit ook.

E, „*Het mes snijdt hier van twee kan„ten, namelijk winst op levensmiddelen „en winst op de katoen.*"

Daar zit hem de kneep! Als onze medicus gebruikt maakt van de twee dierbaarste woorden, die er voor hem bestaan, n. m. l. „*mes* en „*winst*, dan kunt U er van overtuigd zijn, dat hij geen grappen maakt. Heerlijke combinatie, „mes en winst"! Hoeveel heeft het eerste er niet toe bijgedragen om hem het tweede te verschaffen. Laat mij dit uitleggen:

Nadat de St. Kitts-oogst verkocht was, had een plotselinge stijging in katoenprijzen plaats, die eenige maanden later weer even plotseling daalden. Daardoor konden speculanten, die alleen *vóór* de stijging hadden opgekocht en hun katoen *vóór* de daling in prijs verkochten, een aardige winst maken. Geregelde opkoopers, die nu ook voor de volgende katoen hoogere prijzen moesten betalen, waren er slechter aan toe. Onze firma heeft op dit oogenblik nog ± 100 balen gezuiverde katoen van den afgeloopen oogst onverkocht liggen, en verwachten we niet er ooit den inkoopsprijs voor terug te ontvangen. Op de katoen, gekocht *vóór* de rijzing in prijs, hebben we natuurlijk gewonnen.

Onze geneeskundige, de heer NUNES, had er dikwijls over gedacht, zelf geld voor te schieten aan de „kleine landbouwers", maar, zooals hij ons zeide, was hij bang de risico te dragen.

Toen nu eensklaps de katoenprijzen stegen, zag hij te laat, welke goede kans hem zijn neus voorbij was gegaan, om met katoenspeculatie evenveel extra te verdienen als met zijn suikerspeculatie, of met zijn belegging van spaarpenningen in de Surinaamsche Bank van Leening.

Het is niet waar, dat de Gezaghebber den kleinen planters, bij aflevering van hun katoen, hetzelfde bedrag per K. G. betaalde als zij van de opkoopers konden krijgen.

Ik ben bereid te bewijzen, dat, toen de Gezaghebber den kleinen planters, bij aflevering van hun katoen, een voorschot van 16 dollar centen per pond gaf, wij 28, 30, 32 en in een paar gevallen, voor grootere hoeveelheden van extra qualiteit, zelfs tot 40 dollarcenten per pond katoen betaalden.

Hiermee zou ik door kunnen gaan, doch wil geen misbruik van Uw gastvrijheid maken.

Als nu de heer NUNES bepaald een lezing wil houden, dan moet hij er uitlaten datgene, wat niet aan de waarheid getoetst kan worden.

Of beter nog, laat hem een en ander mededeelen uit eigen ondervinding op *medisch* gebied; dat zou veel interessanter worden.

Ik ben er bijna zeker van, dat de medische faculteit in Nederland hem, zonder examen, zijn Doctor's titel „honoris causa" zal uitreiken, zoodra hij hen zijn ontdekking uitlegt, de temperatuur van een patient tot in tienden van een graad nauwkeurig te kunnen bepalen, *zonder gebruik te maken van een thermometer*, zooals hij met mij (de eerste maal dat hij mij behandelde] en mijn familie deed, met horloge in zijn linker- en patients pols in zijn rechterhand en een ernstig gezicht.

— Of, hoe hij, in een dag of tien tijds, een gecompliceerd geval van dubbel pneumonia, appendicitis en thyphoide genas...

Of, als hij prefereert op zijn geliefd thema van „*alweer de kleine man, de neger*, te blijven doorgaan, laat hem dan de verordening van 11 Maart 1918, [P. B 18] aanhalen, waarvan art. 8 bepaalt, dat de Gouvernements-geneeskundige verplicht is, kosteloos geneeskundige hulp te verleenen aan ongehuwden met een inkomen beneden fl 600, en aan gehuwden met een inkomen beneden de fl 800 's jaars en laat den heer NUNES dan verklaren, of hij ooit lijnrecht in strijd met genoemd artikel van deze verordening, „den kleinen man, den neger," die geen cent had om een doktersrekening te betalen, „voor het dilemna gesteld heeft"; of zijn koe of paard te verkoopen, of het zonder geneeskundige hulp te doen.

Ik zou den heer NUNES aanraden, tenminste de onjuiste pasages uit zijn lezing in Suriname achter te laten voor „*home consumption*" onder zijn vrienden. Doch, indien hij daar niet mee instemt, dan is het mijn voornemen een artikel te verspreiden, dat dan ook in Nederland bekend zal gemaakt worden, over den geneeskundigen dienst op St. Martin, gedurende het verblijf van den heer NUNES, met vermelding van namen en feiten, voor de juistheid waarvan ik zal instaan.

't Gaat niet aan om menschen, van wien men jarenlang niets dan vriendschap ondervond, achter hun rug, in een voor hen vreemde taal te betichten van grove onrechtvaardigheden, alleen om persoonlijke ijdelheid te streelen. Daar kom ik tegen op!

Dankend voor verleende plaatsruimte,

Uw dw.

J. A. Gravestein.

Correspondentie van Saint Martin.

Philipsburg, den 25 Sept 1920.

Het garen van Zout.

In deze dagen is men begonnen met het garen van zout uit de pannen der *Exploitatie Maatschappij* alhier. Deze zoutmeren zijn nu vol van de kostbare kristallen, die dezen keer een oogst van ± 400.000 vaten beloven.

Smelten is in den natuurlijken loop van disintegratie altijd de

vloeibare oplossing van zout, doch of dit *vóór* of *na* den oogsttijd plaats zal grijpen, ligt nog in het verschiet.

't Is te hopen dat de geheele in te oogsten hoeveelheid zal kunnen op stapels gezet worden en dat wij eene levendige hernieuwing in den zouthandel binnenkort mogen te gemoet zien.

Het draadloos Station.

Nauwelijks anderhalve maand is verloopen, en de zuidelijke muur van dit gebouw staat reeds klaar. Al de kozijnen zitten reeds ingemetseld. Bijna 100 ambachts- en opperlieden steken dagelijks de handen ver uit den mouw om binnen zes maanden met het station klaar te komen.

De ingezetenen zien reeds belangstellend en met ongeduld het oogenblik tegemoet, dat het eerste wereldnieuws op het draadnet van dit station op de landengte tusschen *Fort Amsterdam* en *Fort Willem* zal opgevangen worden.

Noot van de Redactie Met de *Estelle* die gisteren van hier vertrok, zijn de instrumenten en toestellen voor het D. S. van St. Martin reeds daarheen verzonden.

Duurte der levensmiddelen.

Sedert de Heer A R. BROUWER in den handel is getreden, beginnen de prijzen alhier wat te dalen; b v. tarwemeel wordt door hem verkocht tegen 32½ c. per pond (in andere winkels voor f 0.45) maismeel, 22½ c. per pond (andere winkels 0,37½) suiker, papelons, 30 c. per stuk (in andere winkels 0.50) cigaretten, 15 c. per pakje (in andere winkels 0.30) bakelauw, 45 c. per pond (in andere winkels 0.60).

Toch schijnt de Heer Brouwer geheel en al tevreden te zijn met de winst die hij op zijne goederen maakt. Op de naburige eilanden St. Eustatius, Saba en Anguilla, als ook op het Fransche gedeelte van het eiland, worden dezelfde artikelen tegen de door den Heer Brouwer vastgestelde prijzen verkocht. Kunnen de verkoopsprijzen alhier van Gouvernementswege niet gecontroleerd worden? Jammer is het dat een Hollandsche of Duitsche Kapitalist zich niet alhier kan komen vestigen, om den handel in deze streken in het goede spoor te leiden. „*Quick sales and small profits*" moet de leus zijn.

Vertrek van den Heer G. J. Tijmstra, Gezaghebber der Bovenwindsche eilanden.

Heden Zaterdag middag 25 September scheepte de HoogEdelGestrenge Heer G. J. TYMSTRA zich aan boord van de *Estelle* in met bestemming naar St Thomas om verder de terugreis naar Nederland over Puerto Rico en New York voort te zetten.

Een menigte schaarde zich op den steiger om afscheid van den aftredenden Gezaghebber te nemen. In naam van het volk bood de Heer DAVID NISBET hem het volgende adres aan, na het eerst in tegenwoordigheid van het volk te hebben voorgelezen.

HIS HONOUR
G. J. TYMSTRA,
Gezaghebber of the Windward Islands

Your Honour,

It is with profound regret we avail ourselves of this melancholy privilege of presenting you this valedictory address on the eve of your departure from our shores, an event which we knew one day must have come, but which alas! we now realise has come all too soon. We sincerely hope that the cause which has militated so much against your longer sojourn among us may speedily be removed and leave you once more in the enjoyment of Nature's greatest boon, perfect health.

We heralded your advent here with unbounded enthusiasm, for, we believed that in your personality were combined that inborn courtesy, suavity of manner, fixedness of purpose and democratic broadmindedness which go to make up the qualities, befitting a man of your high office; and we would play truant to our cause, if we did not assure you that you have in sum and substance lived up to the democratic principles you have striven to establish. The confidence we reposed in you at the onset has not been shaken. It is our firm conviction that, on administrative lines, you have endeavoured to deal fairly and squarely with every man; and although your term of service this way has been rather limited, you are nevertheless leaving behind you footprints on the sands of time and certain democratic principles which it will be our bounden duty to safeguard,— footprints in which we hope your successor, whoever he may be, may closely follow, and principles which it will be our study to see he will strictly adhere to.

In conclusion, we wish you and your esteemed family God's inestimable blessing; and should you at any distant day revisit our shores, as we understand you contemplate doing, none will be gladder to see you and extend to you heartier welcome than the people of these islands whose interests you have so strenuously laboured to advance.

Farewell! then; a word which must be and hath been;
A sound which makes us linger, yet, farewell!

Berichten uit de Kolonie.

Inspectiereis.

A. s. Maandag zal Zijn Exc. Gouverneur HELFRICH een inspectiereis naar Bonaire ondernemen.

De *Diana*, die naar Puerto-Cabello gaat dokken, zal den Gouverneur naar Bonaire brengen.
Ongeveer den 16 of 17den dezer maand wordt Zijn Exc. weer van daar terug verwacht. Het SS. "Commewijne" of "Cryssen" zal onderweg Bonaire aandoen en den Gouverneur met Zijn reisgezelschap aan boord nemen.

De Apostolische Vicaris.

Z. D. H. Mgr VUYLSTEKE is gisterenmorgen ten 6 uur met de "Frieda" van zijn bezoek aan Aruba samen met Pastoor VAN DEN ELSEN weer alhier teruggekeerd.

Regen.

Het had er vorige week Zaterdag den schijn van of. werkelijk de regentijd reeds had ingezet.

Dien morgen, en ook Zondag en Maandag morgen viel er bijna een half uur lang een flinke regenbui Al die drie dagen bleef de lucht zwaar bewolkt en met neiging tot regen. Doch het is als gewoonlijk weer een zeer locale regen geweest. Alléén het stadsdistrict heeft er van genoten. Westelijk van „Morgenster" en „Mina Scarbaai" heeft het zelfs in het geheel niet geregend. Ten Oosten van de stad onder Santa Rosa wél, maar toch aanmerkelijk minder dan in de stad. De overige dagen van de week bleef het weer droog.

Carisso.

Maandag avond tegen 11 uur was de Waterkant in rep en roer. Het gerucht verspreidde zich dat er brand was uitgebroken in het ruim van de Cariseo, die achter in de haven aan de werf van MADURO & SONS gemeerd lag.

Alle autoriteiten, Gouverneur, Procureur, de Commandant der troepen, de brandspuit met alle manschappen en honderden nieuwsgierigen renden in vollen galop de Klipstraat op in de richting van de plaats van het onheil. Doch het was uiterst moeielijk langs dien weg de "Carisco" te bereiken. Gelukkig bleek dit ook niet meer noodig. Want inmiddels was het begin van brand reeds door de bemanning zelf met eenige emmers water gebluscht.

Nieuwe Consuls.

Tot Consul der Vereenigde Staten op dit eiland is benoemd de Heer RAIRDEN, die sinds 25 September reeds hier is aangekomen.

De Heer Rairden was te voren gedurende 25 jaar Amerikaansch consul te Batavia (Java).

— Door den President van de Venezolaansche Republiek is de heer CARLO CROES benoemd tot vice-consul van Venezuela op Aruba.

Filmfabricage in Holland.

Door den bekenden filmfabrikant Atzen van Czereppy worden de hoofdkantoren, alsmede de ateliers, naar Holland verplaatst. Er zijn reeds besprekingen gaande om een uitgestrekt veld, een paar groote ateliers alsmede een geheele filmkolonie te bouwen, welke naast die van Los Angelos, de grootste van de geheele wereld wordt.

Aruba--Cuba.

De Chaparra is na een reis van 19 dagen van Cuba op Zondag 26 September op Aruba aangekomen met 150 arbeiders aan boord. Het is onverantwoordelijk.

— Volgens berichten van Aruba ontvangen, zijn in de laatste 8 dagen de *Amadéo*, de *Gracias à Dios* en de *Chaparra* met een groot aantal Arubianen naar Cuba vertrokken.

Zeilvaart.

Gedurende de maand September 1920.

Binnengekomen VAN		*Uitgezeild* NAAR	
Aruba	14	Aruba	10
Azua	1	Barbados	7
Barahona	1	Bonaire	34
Barbados	8	Bov. Eilanden	2
Bonaire	33	Colombia	4
Colombia	1	Cuba	1
Cuba	1	La Guaira	1
Guanta	4	La Vela de Coro	18
La Guaira	2	Maracaibo	11
La Vela de Coro	12	Martinique	1
Maracaibo	10	Pto Cabello	8
Martinique	2	Mayaguez	1
Mayaguez	1		
Pto Cabello	8		
St Kitts	1		
Norfolk	1		
totaal	95	totaal	93

Afscheid van Santa Rosa.

De Eerw Zusters Franciscanessen, die van het jaar 1854 af (alleen van Juni 1892 tot Januari 1898 onderbroken, toen de Zusters Dominicanessen die school bestuurden] de scholen op Santa Rosa geleid hebben, zijn deze week van daar vertrokken. Het was een treffend afscheid van de bevolking van de laatste twee zusters ALBANA en NICOMEDES. Zondag morgen richte Pastoor JOS. V. D. VEER onder de H. H. Missen een hartroerend woord tot de beide zusters om haar en in haar ook de Congregatie van Roosendaal, die zoo- zooveel jaren lang de scholen van de parochie Santa Rosa bediend had zijn oprechten dank te betuigen en een laatste woord van afscheid toe te roepen.

Den volgenden dag juist de feestdag van den H. Franciscus van Assisië, droeg de Zeer Eerwaarde Pastoor ter harer intentie een gezongen H. Mis op, tevens om God te bedanken voor al de weldaden, die de parochie van Santa Rosa [illegible] de zusters van Roosendaal te danken had.

De beide laatste Zusters Albana en Nicomedes, die ook na de komst der EE. Zusters van Schijndel nog op Santa Rosa waren achtergebleven om de nieuwe Zusters in te wijden en op de hoogte te brengen van hun nieuwen werkkring, namen Dinsdag afscheid en gingen haar geliefd Santa Rosa vaarwel zeggen.

Ook de bevolking en de schoolkinderen, voor zoovere zij niet door de heerschende mazelen waren aangetast, lieten zich niet onbetuigd en toonden hoezeer zij de opvoeding en het onderwijs der zusters waardeerden.

De Eerw. Zusters van Schijndel hebben nu de school van Santa Rosa overgenomen.

Officieele berichten.

Aan Mevr. H. vr. H. Dinzey-Anslyn, tijd. onderwijzeres 4e klasse op St. Martin, thans met verlof in Amerika, is twee maanden verlofsverlenging verleend.

J. H. Harms is tijdelijk benoemd tot havenmeester en loods te Paardenbaai op Aruba.

De heer Edwin Senior is benoemd tot Directeur van de Curaçaosche Bank.

Wegens het voorkomen van gevallen van gele koorts te Tuxpan (Mexico) en van gevallen van pokken te Port-au-Prince (Haiti) zijn die plaatsen besmet verklaard.

De hulpseiner bij den post voor D. T. alhier H. B. Clara is bevorderd tot seiner derde klasse.

Aan den heer J. G. Liepier is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als opzichter van het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius, en als zoodanig is benoemd Mej. A. C. Liepier.

Aan Mej. Annie Scholtens, onderwijzeres 2e klasse aan de Wilhelminaschool alhier, is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den agent van politie 1ste klasse C. J. van Zanten is tot verder herstel van gezondheid drie weken verlofsverlenging verleend.

De heer C. J. Krijt, thans met verlof, is in activiteit hersteld en benoemd tot hoofd der Emmaschool. De heer Krijt voornoemd is tijdelijk werkzaam gesteld op de Hendrikschool en de heer F. Stel tijdelijk benoemd tot hoofd der Emmaschool.

Aan den opzichter bij het Departement van Openbare Werken W. J. G. van den Beld is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

De heeren F. K. Thielen en R. J. Beaujon Jr. zijn definitief benoemd tot districtmeester, respectievelijk van het 2e en 3e, en van het 4e en 5e district.

Bevorderd zijn: de eerste klerk M. B. Daal tot adjunct-commies, de tweede klerk O. Vidal tot eersten klerk, en de tweede beambte C. E. Rincon tot tweeden klerk.

Aan den heer Ed. S. Lansberg is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als wijkmeester van de 2e wijk Willemstad, en in diens plaats is benoemd de heer F. G. Meusing.

Aan den Gouvernements-geneeskundige J. A. Abercrombie is op zijn verzoek, met ingang van den dag van zijn vertrek uit de kolonie, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Record.

De vorige maand September heeft onze haven, wat het aantal ingekomen [illegible] betreft, een record gehaald.

53 Stoomschepen [illegible] gedurende die maand onze haven binnen. Zelfs gedurende de twee laatste [illegible] voor den [illegible] tal altijd tusschen 30 en 40. Eenmaal steeg het tot 42. Gedurende den oorlog varieerde het meestal tusschen de 20 en 30.

De scheepvaart van onze haven beweegt zich dus in steeds stijgende lijn.

De West-Indische Gids.

Inhoud van de 4e aflevering van Augustus 1920.

West-Indische Tentoonstelling door Joh. F. Snelleman. — De zending der Hernhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname 1736 - 1816 door H. Weiss [Vervolg] — Economische arbeid op St. Eustatius van Gouvernementswege 1903-1918 door G. J. van Grol [Slot]. — Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, door B. de Gaay Fortman.— Uit de Pers. — Bibliographie.

Frieda.

Met de *Frieda*, die Maandagavond van hier naar Aruba vertrok, maakten ongeveer 40 Curaçaosche werklieden de reis mede, om van daaruit in gezelschap van een groot getal Arubianen de reis naar Cuba te ondernemen. Volgens een draadloos bericht van Aruba ontvangen werd een dezer Curaçaosche werklieden bij aankomst op Aruba vermist. Het staat vast dat hij mede uit Curaçao is vertrokken. Ook werd zijn bagage op het dek gevonden. Hij zelf echter was niet meer te vinden. Men vermoedt, dat hij 's nachts ongemerkt over boord is gevallen en jammerlijk verdronken.

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand September 1920 aandeden met vermelding van hunne gezamenlijke inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand September.	95	29,861	27,286	53	303,956	185,836
Vorige maanden	702	154,699	140,511	358	2,311.904	1,431,835
Totaal.	797	184,560	167,797	411	2,615,860	1,617,671

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

Bekendmaking.

De verkoop van Zilveren, Gouden en Juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 3 **Januari 1919** t/m 30 **Juni 1919**, onder **No. 420 X** t/m **No. 501 Y** zal plaats hebben op Donderdag, den 28n October 1920 a.s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 9 October 1920.

De Voorzitter
2 C. S. GORSIRA.

Nieuw Wetsontwerp

TOT REGELING VAN HET ONDERWIJS

Memorie van toelichting.

(*Verkort.*)

Tengevolge van het tot standkomen van de Wet van den 26sten Maart 1920 (Staatsblad N°. 31), houdende wijziging van het „Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao" (P. B. 1920 N°. 35) en het aannemen van de Lageronderwijswet in Nederland, zag ondergeteekende zich genoodzaakt het bij Uwen Raad in behandeling zijnde ontwerp eener verordening, regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao, terug te nemen, teneinde het beginsel, neergelegd in het gewijzigde art. 180 het Regeerings-Reglement, zoowel als eenige ingrijpende veranderingen in het Ontwerp–Lager–onderwijswet–De Visser bij de mondelinge behandeling aanbehandeling aangebracht, daarin te kunnen opnemen. Dit zal niet kunnen geschieden dan door het ontwerp opnieuw te bewerken, waarmede vooralsnog niet kan worden begonnen, omdat de gegevens grootendeels ontbreken.

Uit de gewisselde stukken over het nu ingetrokken ontwerp is het ondergeteekende gebleken, dat over een groot aantal onderwerpen, meest van technischen aard, Uw Raad het gevoelen van het Bestuur deelt.

Daar het moeilijk te zeggen valt, wanneer de volledige regeling van het onderwijs in Uwen Raad in een nieuw ontwerp kan worden aangeboden en het nog geruimen tijd zou kunnen duren, vóór dat die verordening in werking zou treden, meent ondergeteekende, dat het belang van het onderwijs eischt, dat thans reeds in de onderwijsverordening (P. B. 1907 N°. 5) die veranderingen worden aangebracht, welke in den loop der jaren noodig zijn geworden, waarbij alles wat betrekking heeft op de ondersteuning van het bijzonder onderwijs ongewijzigd is gebleven, behalve de bij de artikelen aangegeven wijzigingen, die meest van redactioneelen aard zijn, overigens geboden worden door de praktijk.

De regeling van het schooltoezicht is in hoofdzaak ongewijzigd uit het teruggenomen ontwerp overgenomen. Alleen kwam het ondergeteekende bij nadere overweging gewenscht voor, dat de Inspecteur van het Onderwijs als voorzitter van de Commissie van Onderwijs op Curaçao optreedt, evenals de Gezaghebber voor[illegible] der eilanden buiten Curaçao.

Ofschoon de thans voorgestelde aanvullingen en wijzigingen het voortgezet- en vakonderwijs niet nader regelen, is door uit artikel 12 de vakscholen te laten vervallen en door de bepalingen omtrent het instellen van Commissiën van Toezicht op leergangen en vakscholen de mogelijkheid geopend op den reeds ingeslagen weg voort te gaan.

Artikel I, 1 De titel Inspecteur *voor* het onderwijs, bij verordening van 26 Augustus 1914 (P. B. N°. 38) in de verordening van 6 October 1906 (P. B. 1907 N°. 5), opgenomen, wordt vervangen door dien Inspecteur *van* het Onderwijs.

2 De bevoegdheden van den „Stadsgeneesheer" zijn overgegaan op den „Directeur van den Openbar Gezondheidsdienst". Zoolang de verordening op de besmettelijke ziekten niet is afgekondigd, blijft artikel 4 der Onderwijsverordening 1907 van kracht.

3 In de artikelen, waarin sprake is van „plaatselijke schoolcommissie" zal, omdat in Hoofdstuk V „Commissiën van Onderwijs" worden ingesteld, deze verandering noodig zijn.

Artikel V Daar het noodzakelijk geacht wordt de vakscholen ook onder toezicht te plaatsen, worden deze niet meer uitgezonderd, overigens stemt het nieuwe artikel overeen met artikel 18 (ontwerp.)

Artikel VI—XI. 1. Het beginsel van artikel 14 (ontwerp) is in art. 13 opgenomen, daar de praktijk reeds dien weg ingeslagen heeft.

2. De verdeeling van het onderwijs is gehandhaafd, ook met het oog op de bestaande regeling der ondersteuning.

3. Een betere omschrijving van de mogelijkheid tot het geven van onderwijs in Engelsch of Spaansch op scholen voor lager onderwijs, werd door de praktijk geboden [Vergelijk nieuw artikel 14, waardoor tevens de scholen met vervolgklassen onder die voor lager onderwijs gerangschikt worden).

4. De schoolgeldheffing wordt evenals in de artikelen 30 en 35 (ontwerp) afhankelijk gesteld van het inkomen der ouders.

5. „Herhalingsonderwijs" wordt „vervolgonderwijs" genoemd, het vaststellen van het programma aan den Inspecteur van het Onderwijs opgedragen.

Artikel XVI—XXVI. 1. In het eerste lid van artikel 25 is gebroken met de indeeling van de onderwijzers in 4 rangen, omdat de bezoldigingsregeling der onderwijzers in gouvernementsdienst alleen hulponderwijzers, onderwijzers en hoofdonderwijzers kent.

2. De overeenkomstige in Nederland, Nederlandsch-Indië en Suriname verkregen akten zijn in de nieuwe redactie der verschillende artikelen met de Curaçaosche gelijkgesteld, wat een noodzakelijk gevolg is van de Wet van 24 Juni 1916 (Staatsblad N°. 300) en het daarop berustend Koninklijk besluit van 7 Augustus 1916 (Staatsblad N°. 373), betreffende gelijkstelling van akten in de kolonien behaald, met de overeenkomstige, in Nederland verworven.

3 In het nieuwe derde lid van artikel 25 wordt meer algemeen omschreven wie "vakonderwijzer" kunnen zijn, zoodat zij ook op scholen voor lager anderwijs kunnen worden aangesteld.

4. De bevoegdheden, vereischt voor hoofd eener school, zijn gelijk aan die van het teruggenomen ontwerp, alleen is voor de buitendistricten de akte 4de klasse gehandhaafd, daar dit ook voor de bijzondere scholen moest geschieden.

5. Aan het 4de lid van artikel 28 moest worden toegevoegd, dat ook de kweekelingen, die voorloopig door gebrek aan leerkrachten ook op sommige openbare scholen niet gemist kunnen worden, in het bezit moeten zijn van een bewijs van goed zedelijk gedrag op dezelfde wijze afgegeven als voor de onderwijzers is bepaald. Daardoor vervalt artikel 35.

6. Door de redactie van het tweede lid van artikel 25 kon het eerste lid van artikel 29 vervallen. Het tweede lid verloor de zinsnede, daaraan toegevoegd bij de verordening van 14 Maart 1912 (P. B. 1912 No 13). Het afleggen van examens, vóór de leeftijd van achttien jaren is bereikt, wordt in Nederland ook, niet toegestaan.

7. De eischen van het examen voor de akte van bekwaamheid als onderwijzer der vierde klasse zijn eenigszins gewijzigd door hetgeen opgenomen is onder *c*, terwijl in plaats van een bewijs van bekendheid met de „meest gebruikelijke methoden van onderwijs en opvoedkunde" afgegeven door het hoofd der school, een verklaring van den Inspecteur van het Onderwijs gevorderd wordt, dat de candidaat „voldoende bekend is met de op de scholen der kolonie in de laagste drie leerjaren gebruikelijke leerwijzen voor lezen, spreken, schrijven en rekenen." Dit eischt de praktijk.

8. In het vierde lid van artikel 30 en het derde lid van artikel 31 worden de akten genoemd, die onderscheidenlijk met die der vierde en derde klasse gelijkgesteld worden. Om geen verwarring te stichten, worden deze bevoegdheden nog met den naam, dien zij in de Onderwijsverordening 1907 kregen, aangeduid.

9. De akte, bedoeld in artikel 32, is nooit in de kolonie verworven, vandaar, dat het geheele artikel vervalt, en daarvoor in de plaats gesteld wordt de omschrijving van wie hoofdonderwijzers zijn en welke akten met de hoofdakte (art. 77 onder *b* der Nederlandsche wet van 1878) gelijkgesteld worden. Omtrent de nieuwe Nederlandsche bevoegdheden, die zeer waarschijnlijk de eerste jaren nog niet verworven worden, kan thans nog niets opgenomen worden. Dit moet worden verschoven naar de definitieve regeling.

10. Daar de akte „als onderwijzer 1e klasse", waarvan artikel 33 spreekt, niet door examen verworven werd, maar feitelijk alleen den rang volgens artikel 25 bepaalde, kon ook dit artikel gevoeglijk vervallen. Daarvoor in de plaats trad een omschrijving der vakken, waarvoor in de kolonie een akte verworven kan worden, benevens van de daarmede gelijk te stellen akten en de bevoegdheden, verbonden aan in Nederland verworven akten.

11. Artikel 37 dient te vervallen, omdat voor de bijzondere scholen dergelijke beperkende bepalingen niet bestaan. terwijl 46 overbodig is, daar hetgeen daar bepaald wordt, in andere artikelen, waar ook sprake is van hoofden van scholen en onderwijzend personeel door verwijzing naar de desbetreffende voorschriften voor openbare scholen kan worden voorgeschreven.

Artikel XXIX. 1. Teneinde duidelijk te laten uitkomen, welke voorschriften voor *alle* bijzondere scholen gelden en welke voor de bijzondere scholen, die ondersteuning genieten, is hoofdstuk IV in tweeën gespliet:

a. Algemeene bepalingen (artt. 40—42);

b. Van de ondersteuning van bijzondere scholen (artt. 43—48).

2. De voorschriften van het nieuwe artikel 40 zijn die van art. 58 (ontwerp.) De onder *e* van het eerste lid genoemde verklaring is voor *elken* onderwijzer of kweekeling, aan een bijzondere school werkzaam, noodzakelijk.

Artikel XXX. Het nieuwe artikel 41 vereenigt de voorschriften der artikelen 59, 61 en 62 (ontwerp) Daardoor worden de eischen voor hoofd der school gelijk aan die voor de openbare scholen. De overige voorschriften, waartegen in het algemeen geen bezwaren werden geopperd, worden door de praktijk geboden.

Artikel XXXI. Het tweede lid van artikel 42 onderging eenige wijziging, ten eerste door de personen, die in artikel 25 als „vakonderwijzers" zijn aangeduid te vergunnen een bijzondere school voor één of meer der talen te opnemen. Daardoor wordt de tegenspraak, die er tusschen de artikelen 27 en 42 bestond, opgeheven. Voorts wordt er aangegeven, welke vakken in die talen mogen worden onderwezen.

Artikel XXXII. Zonder de eischen waaraan de bijzondere lager scholen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor ondersteuning uit de koloniale kas ook maar eenigszins te verzwaren, zijn in artikel 43 eenige wijzigingen aangebracht, omdat:

1°. dient te worden aangegeven, wat het leerplan moet bevatten;

2°. er overeenstemming moet zijn tusschen de vakken onderwezen op de openbare en bijzondere scholen;

3°. het voorschrift omtrent de „voertaal" voor beide soorten van scholen gelijk moet zijn;

4°. het wenschelijk is om niet per leerjaar 18 uren aan de verplichte vakken te eischen, maar dat aantal uren als gemiddelde te stellen;

5°. het ondoenlijk is het aantal leerlingen op 1° Januari vast te stellen, doch wel een gemiddeld aantal per schooljaar.

Artikel XXXIII. 1. De voorschriften van de artikelen 2 en 3 van het Koninklijk besluit van 23 Juli 1913 No. 45 (P. B. 1913 No. 47), die volgens artikel 5 van genoemd besluit bij koloniale verordening kunnen worden ingetrokken of gewijzigd, moeten met de wijzigingen der onderwijsverordening in overeenstemming gebracht worden. Dit kon het best geschieden door die voorschriften in te trekken en in de verordening twee nieuwe artikelen 44 en 45 op te nemen van dezelfde strekking, waarin bedoelde wijzigingen waren opgenomen. Er wordt in het nieuwe artikel 44 dan ook alleen gesproken van in het „bezit van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer, als onderwijzer der derde (vierde) klasse". Teneinde de aanspraken voor onderwijzers en [illegible] of 2de klasse, die slechts de akte van bekwaamheid als onderwijzer of als onderwijzer der derde klasse bezitten, benevens de bij de oude artikelen 32 en 33 gevorderde bijakten, niet te verkorten, is het vierde lid ingevoegd. Voorts is vastgesteld hoe gehandeld moet worden, wanneer door het afleggen van een examen aanspraak op hooger ondersteuning wordt verkregen, alsmede dat de uitkeering aan het eind van elk kwartaal geschiedt.

2. De voorschriften van art. 45 (art. 3 van genoemd Koninklijk besluit) zijn aangevuld met die van het 2de lid van artikel 46, doch zoodanig gewijzigd, dat er overeenstemming is met artikel 28, waarmede volgens het 2de lid van art. 3 van meergenoemd Koninklijk besluit rekening gehouden moet worden, wat betreft het aantal leerkrachten, waarvoor ondersteuning wordt verleend. In dit tweede lid is duidelijk omschreven, dat voor het bedoelde aantal ondersteuning zal worden verleend.

Artikel XXXV. De voorgestelde regeling van het schooltoezicht in Hoofdstuk VII van het ontwerp vervangt Hoofdstuk V. Eenige wijzigingen, een gevolg van het laten optreden van den Inspecteur van het Onderwijs als Voorzitter der Commissie van Onderwijs op Curaçao, werden aangebracht. Zoo werd ook de regeling van de artikelen 137 en 138 (ontwerp) overgenomen.

Artikel XXXVII. Het is noodig om aan de nieuwe artikelen betreffende de bevoegdheden terugwerkende kracht te geven tot 1 September 1918, omdat aan het besluit van den 30n. Juli 1919 (P. B. No. 52), dat gedeeltelijk berust op de artikelen 30—33 der Onderwijsverordening 1907, terugwerkende kracht tot dien datum is verleend.

Buitenland.

Tegen de zedelooze films.

Naar de *Germania* meldt, is de strijd, die lange jaren door de Katholieke vereenigingen in Amerika tegen de immoreele films gevoerd is, eindelijk met een overwinning geëindigd,

Het congres heeft namelijk een wet aangenomen, waarbij de invoer van slechte films op zware straffen verboden is. Er kunnen boeten worden opgelegd tot 5000 dollar of 5 jaar gevangenisstraf.